

กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

Development Strategies for Participatory Community-Based Tourism in
Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province

วราวุฒิ คำพานิช^{1*}, และ ปุณณนันทน์ พันธ์แก่น²

Warawut Kumpanuch^{1*}, and Poonnanan Phankaen²

^{1*} ศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ; Faculty of Humanities and Social Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand.

² มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์; Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Sa Kaeo, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : warawut.kum@vru.ac.th

DOI : 10.65205/jlgisrru.2026.e299549

Received : March 17, 2026; Revised : July 1, 2026; Accepted : July 6, 2026

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและประเมินศักยภาพทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และ 2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนจำนวน 400 คน และเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิจัยเชิงเอกสารกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมทั้งสิ้น 57 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในอำเภออรัญประเทศมีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านคุณค่า ความสำคัญ และการให้การศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อน ใช้รถยนต์ส่วนตัว สนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และรับข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก ผลการศึกษานำไปสู่การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 9 เส้นทาง และกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา 8 กลยุทธ์ เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน อันเป็นแนวทาง ในการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Citation : Kumpanuch, W., Phankaen, P. (2026). Development Strategies for Participatory Community-Based Tourism in

Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

คำสำคัญ (Keywords) : กลยุทธ์, เส้นทางท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, การมีส่วนร่วม, จังหวัดสระแก้ว

Abstract

This research aimed to 1) examine the current conditions and assess the resource potential of participatory community-based tourism attractions in Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province; and 2) formulate development strategies for participatory community-based tourism in Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province. A mixed-methods research design was employed, combining quantitative and qualitative approaches. Quantitative data were collected from 400 tourists selected through accidental sampling, using a questionnaire consisting of both closed-ended and open-ended questions. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data were collected through documentary research and in-depth interviews with 57 key informants, and were analyzed using content analysis.

The findings revealed that community-based tourism attractions in Aranyaprathet District had an overall potential at the highest level, with the highest mean score found in the dimension of value, significance, and educational contribution. Most tourists traveled with friends, used private vehicles, were interested in historical tourism attractions, and primarily obtained travel information through the internet. Based on the findings, nine community-based tourism routes were designed, and eight development strategies were formulated to enhance community-based tourism in alignment with local potential, tourist behavior, and community participation. These strategies provide guidelines for promoting the local economy and sustainable tourism management.

Keywords : Strategies, Tourism routes, Community - Based Tourism, Participation, Sa Kaeo Province

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทย และยังเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้แก่เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย 2.09 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 12.84 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงาน 4.48 ล้านคน (ฐานเศรษฐกิจ, 2567: วันที่ 25 พฤษภาคม 2567) การท่องเที่ยวถือเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์หลักการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ประเทศ สามารถเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ โดยประเทศไทยเองมีความพร้อมในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นทำให้นักท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ

Citation : วราวุฒิ คำพานิช, และ ปุณณนันทน์ พันธุ์แก่น. (2569). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภอรั้ว

ประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

เดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมากส่งผลต่ออัตราการเพิ่มขึ้นอัตราการหมุนเวียนของเงินตราภายในประเทศ และการท่องเที่ยวยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (กสิณ รังสิกรรพม, 2563)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) เป็นทางเลือกหนึ่งที่ได้ความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบวิถีชีวิตแบบธรรมชาติ อนุรักษ์ และประเพณีพื้นบ้าน เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสวิถีชีวิตของคนในชุมชน ได้แก่ ธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ความศรัทธา และภาษาพื้นเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ห่างไกลความเป็นชุมชนเมือง นอกเหนือจากนั้น การท่องเที่ยวชุมชนยังช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาคนในชุมชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของถิ่นอาศัย ภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างรายได้อย่างทั่วถึงเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และสำนึกรักบ้านเกิด (อัญชลี ศรีเกตุ, 2565) และการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประโยชน์อย่างมากในการช่วยให้เกิดการเกิดการสร้างเศรษฐกิจและกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งชุมชนมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การสร้างปฏิสัมพันธ์ และเกิดความผูกพันระหว่างประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันจนสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน (ณัฐพัชร มณีโรจน์, 2560) โดยการจัดเส้นทางท่องเที่ยว (Tourism Route) มีหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวแบบไปกลับ หรือแบบค้างคืน ซึ่งแต่ละรูปแบบก็มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวต่างกัน โดยการจัดเส้นทางท่องเที่ยวนี้จะต้องคำนึงถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ให้ครบถ้วนมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นตัวแหล่งท่องเที่ยว สาธารณูปโภคพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวและระยะห่างระหว่างแหล่งท่องเที่ยวก็มีความสำคัญต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความน่าสนใจ และเพิ่มมูลค่าให้กับประสบการณ์การเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสมจะช่วยสร้างการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ กับเอกลักษณ์ของชุมชนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังช่วยจัดการการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว ลดปัญหาความแออัด และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างยั่งยืน รวมไปถึงเป็นแนวทางสัญจรให้นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็นหรือเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวและจุดที่น่าสนใจต่าง ๆ ได้ง่ายสะดวกปลอดภัย ได้รับความรู้และความเพลิดเพลินจากการใช้เส้นทางที่จัดทำขึ้น ซึ่งเส้นทางสำหรับนักท่องเที่ยวอาจเป็นการใช้เส้นทางร่วมกับเส้นทางสัญจรปกติของคนท้องถิ่น หรืออาจเป็นการกำหนดเส้นทางขึ้นมาใหม่เฉพาะเป็นพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยวก็ได้ (พรฟ้า สุทธิคุณ, 2567; ธีระพันธ์ ปัญญาดี และคณะ, 2565; กุลวรา สุวรรณพิมล, 2548; ศศิธร รัตนประยูร, 2557)

การจัดทำแผนกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ แผนกลยุทธ์ช่วยให้ชุมชนสามารถวางแผนและบริหารจัดการทรัพยากร การท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทั้งนี้

Citation : Kumpanuch, W., Phankaen, P. (2026). Development Strategies for Participatory Community-Based Tourism in

Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการวางกลยุทธ์ โดยแผนกลยุทธ์ที่ดีจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระยะยาว (ภาณุวัฒน์ ขูรีรัง และพิรญา ชื่นวงศ์, 2564) ในขณะเดียวกันจังหวัดสระแก้วมีโอกาสมิที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มที่สูงขึ้น หากมีการส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ของพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ภาครัฐได้ดำเนินการออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและฟื้นฟูให้ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขยายตัว โดยเฉพาะอำเภออรัญประเทศ ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสระแก้วจากทั้งหมด 9 อำเภอ ที่มีอยู่ติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา มีศักยภาพสูงในด้านการท่องเที่ยวและบริการ ด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดน ซึ่งหากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ต้องการที่จะข้ามแดนไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน และการบันเทิงนันทนาการ ต้องผ่านด่านพรมแดนถาวรที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในแต่ละตำบลของอำเภออรัญประเทศนั้นมีศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลายในรูปแบบมิติต่าง ๆ โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวเชิงศาสนา, การท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน, การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์, การท่องเที่ยวเชิงบันเทิงและนันทนาการ เป็นต้น อีกทั้งยังมีเสน่ห์ในด้านอาหารพื้นถิ่น, กลุ่มชาติพันธุ์, ผลไม้ขึ้นชื่อไม่ว่าจะเป็นแคนตาลูป, มะม่วงแก้วขมิ้น และองุ่น และตลาดการค้าชายแดนสินค้ามือสองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ดังนั้น การออกแบบและการจัดทำแผนกลยุทธ์เส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนในทุกมิติทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและประเมินศักยภาพทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์
กวินพัฒน์ เลิศพงษ์มณี (2566) ได้อธิบายว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ นักบริหารกำหนดทิศทางของธุรกิจ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร ช่วยกำหนดกลยุทธ์

Citation : วราวุฒิ คำพานุช, และ ปุณณนันทน์ พันธุ์แก่น. (2569). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญ

ประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

ที่เหมาะสมกับองค์การเพื่อที่จะนำกลยุทธ์เหล่านั้นไปประยุกต์ปฏิบัติและควบคุมประเมินผลการดำเนินงานขององค์การได้ ทั้งนี้ เนื่องจากกลยุทธ์ขององค์การจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การได้ วิรัช สงวนวงศ์วาน (2560) กล่าวสนับสนุนว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการตัดสินใจในการบริหารและดำเนินการเพื่อกำหนดผลการปฏิบัติงานในระยะยาวของธุรกิจ โดยเน้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของธุรกิจ การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติ ตามกลยุทธ์ การประเมินผล และการควบคุม

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

สุนิษา กลิ่นขจร (2561) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นการเดินทางของผู้คนหรือประชาชนที่ไปเยี่ยมเยือนสถานที่หนึ่ง ด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับ เพื่อการเที่ยวชมเมือง เยี่ยมญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูง การพักผ่อนในวันหยุดทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงการเดินทางเพื่อความสุขเพลิดเพลิน เพื่อการศึกษา ศาสนา กีฬา การประชุมสัมมนา หรือเพื่อติดต่อธุรกิจ

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ณัฐพัชร มณีโรจน์ (2560) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวโดยชุมชน (community based tourism: CBT) คือ เป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่เน้นให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อส่งผลให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนเพิ่มมากขึ้น โดยประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันกำหนดทิศทางของชุมชน และมีการบริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์มากที่สุด เนื่องจากชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ นั้น ๆ ของชุมชน ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีสิทธิในการสร้างกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้กับนักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นควรมุ่งเน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์และเกิดความผูกพันระหว่างประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันจนสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

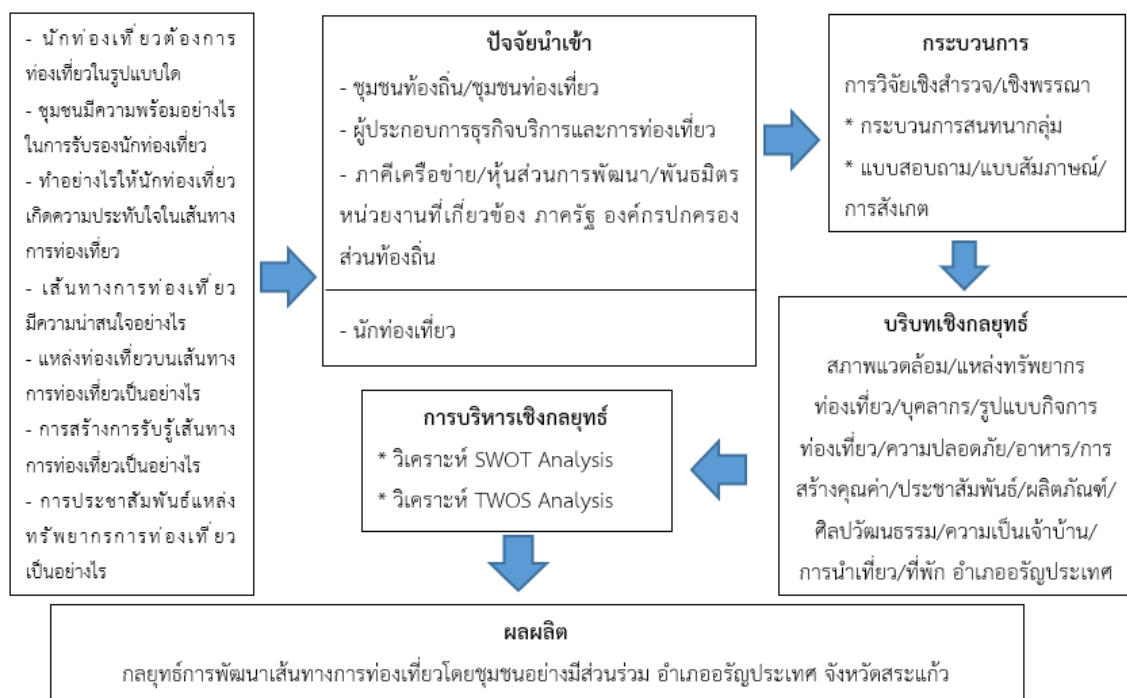
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

สมบัติ นามบุรี (2562) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์กร ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย สอดคล้องกับอุบลวรรณ ภวากันท์ และศรัณย์ กอสนาน (2565) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมประเมินผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นกิจกรรมของประชาชนร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และยังมุ่งเน้นเป้าประสงค์ของการมีส่วนร่วม

ไปที่การกำหนดนโยบายของภาครัฐ ซึ่งการมีส่วนร่วมการเป็นแสดงออกทางพฤติกรรมของประชาชน ในการร่วมกับภาครัฐ ซึ่งประชาชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมนั้น โดยใช้การตัดสินใจว่าจะทำอะไร เพื่อใคร ซึ่งรัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งรัฐจะเป็นผู้ออกแบบ การมีส่วนร่วมนั่นเอง เพียงแต่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้จะมีประสิทธิภาพ มากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการมีส่วนร่วมนั้นว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในภาพรวม ต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสู่การวางกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภออรัญประเทศ จังหวัด สระแก้ว จำนวน 400 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยคำนวณ ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัด สระแก้ว ปี พ.ศ. 2566 จำนวน 1,491,633 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และ ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ

Citation : วราวุฒิ คำพานุช, และ ปุณณนันทน์ พันธะแก่น. (2569). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญ

ประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

5 ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลภาคสนามดำเนินการเฉพาะกับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอรัฐประเศ เพื่อให้สอดคล้องกับขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 57 คน ผู้วิจัยคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ ประสิทธิภาพ และความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ ประกอบด้วย กลุ่มผู้กำหนดนโยบายภาครัฐ จำนวน 9 คน กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน จำนวน 9 คน กลุ่มผู้นำชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินคุณภาพกลยุทธ์ จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อประสานการลงพื้นที่เก็บข้อมูล จากนั้นรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ตำรา รายงานวิจัย แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยว เว็บไซต์ และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการสำรวจภาคสนามโดยใช้แบบสำรวจชุมชนและแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว ข้อมูลเชิงปริมาณเก็บด้วยแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว จำนวน 400 ชุด ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 57 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหา และแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2567

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนในอำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ จำแนกประเด็น และสรุปสาระสำคัญ เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วย SWOT Analysis และสังเคราะห์กลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix สำหรับกำหนดกลยุทธ์ การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิจัย (Research Results)

1. สภาพปัจจุบันและประเมินศักยภาพทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ส่วนใหญ่นิยมเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 30.50 ใช้รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 50.50 และให้ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มากที่สุด ร้อยละ 72.50 โดยเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหลัก ร้อยละ 60.50 สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นการเดินทางระยะสั้น เน้นความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านการประเมินศักยภาพทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณค่า ความสำคัญ และการให้การศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.87 รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.64 และด้านองค์กรในการจัดการและการบริหารการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.57 ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนว่าอำเภอรัญประเทศมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากฐานทรัพยากรที่หลากหลายทั้งด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม พหุวัฒนธรรม วิถีชุมชน การค้าชายแดน ธรรมชาติ และการเกษตร ซึ่งสามารถนำไปจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน แบบ 1 วัน จำนวน 9 เส้นทาง ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม ดังตารางที่ 1 ดังนี้

Citation : วราวุฒิ คำพานิช, และ ปุณณนันทน์ พันธุ์แก่น. (2569). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภอรัญ

ประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

ตารางที่ 1 เส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว 9 เส้นทาง

เส้นทาง	รูปแบบเส้นทาง	แหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมสำคัญ
เส้นทางที่ 1	เส้นทางการค้าชายแดน ศาสนา อาหาร และเมืองเก่าอรัญประเทศ	ตลาดโรงเกลือ วัดโคกสะพานขาว วัดเจริญบุญ (วัดญวน) รับประทานอาหารเวียดนามบริเวณซอยมิตรสัมพันธ์ ในเขตเทศบาลเมืองอรัญประเทศ ถนนสตรีทอาร์ต อรัญประเทศ และพระสยามเทวาธิราช
เส้นทางที่ 2	เส้นทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และ โบราณสถาน	ตลาดโรงเกลือ เทวสถานจี้เหยียงไท้ (โรงเจอรัญประเทศ) วัดหลวงอรัญญ์ ปราสาทเขาน้อยสี่ชมพู และปราสาทเมืองไผ่
เส้นทางที่ 3	เส้นทางเกษตร ธรรมชาติ และการพักผ่อน	ตลาดโรงเกลือ อ่างเก็บน้ำป่าไร่ใหม่ สวนงุ่นธนกุลต Deli Farm และไร่เกษตรอินทรีย์เมืองไผ่
เส้นทางที่ 4	เส้นทางธรรมชาติ และท่องเที่ยวเชิงเกษตรชายแดน	ตลาดโรงเกลือ อ่างเก็บน้ำป่าไร่ใหม่ Deli Farm และ ไร่ ณ ชายแดน
เส้นทางที่ 5	เส้นทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศาสนา	ตลาดโรงเกลือ ปราสาทเขาน้อยสี่ชมพู หอวัฒนธรรมไทยอุ้ม คลองน้ำใส หมู่บ้านชาติพันธุ์ไทญ้อ (บ้านคลองน้ำใส) วัดป่าอรัญวาสี วัดชนะไชยศรี (วัดเกาะ) เทวสถานจี้เหยียงไท้ (โรงเจอรัญประเทศ) วัดหลวงอรัญญ์ ถนนสตรีทอาร์ต อรัญประเทศ และพระสยามเทวาธิราช
เส้นทางที่ 6	เส้นทางพหุวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ศาสนา และเมืองชายแดน	หมู่บ้านชาติพันธุ์ลาวเวียงจันทน์ (บ้านหันทราย) หมู่บ้าน ชาติพันธุ์เขมร (บ้านตุนและสุขมงคล) วัดไทยสามารต วัดอนุบรรพต (เขาน้อย) ตลาดโรงเกลือ วัดชนะไชยศรี (วัดเกาะ) เทวสถานจี้เหยียงไท้ (โรงเจอรัญประเทศ) วัดหลวงอรัญญ์ ถนนสตรีทอาร์ตอรัญประเทศ และ พระสยามเทวาธิราช
เส้นทางที่ 7	เส้นทางชาติพันธุ์จีน - เวียดนาม และ วัฒนธรรมเมืองอรัญประเทศ	หมู่บ้านชาติพันธุ์จีน (ชุมชนเจ้าพระยาบดินทร์) เทวสถานจี้เหยียงไท้ (โรงเจอรัญประเทศ) วัดหลวงอรัญญ์ หมู่บ้านชาติพันธุ์เวียดนาม (ชุมชนมิตรสัมพันธ์) วัดเจริญบุญ (วัดญวน) ตลาดโรงเกลือ ถนนสตรีทอาร์ตอรัญประเทศ และ พระสยามเทวาธิราช
เส้นทางที่ 8	เส้นทางพหุวัฒนธรรม ศาลเจ้า ศาสนา และอัตลักษณ์ชุมชน	หมู่บ้านชาติพันธุ์จีน (ชุมชนเจ้าพระยาบดินทร์) เทวสถานจี้เหยียงไท้ (โรงเจอรัญประเทศ) วัดหลวงอรัญญ์ หมู่บ้านชาติพันธุ์เวียดนาม (ชุมชนมิตรสัมพันธ์) วัดเจริญบุญ (วัดญวน) หมู่บ้านชาติพันธุ์ญ้อ (ชุมชนบ้านอรัญ) ศาลเจ้าพ่อหอสอง ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ตลาดโรงเกลือ ถนนสตรีทอาร์ตอรัญประเทศ พระสยามเทวาธิราช วัดอนุบรรพต (เขาน้อย) และศาลเจ้าพ่อ - เจ้าแม่เขาน้อย

Citation : Kumpanuch, W., Phankaen, P. (2026). Development Strategies for Participatory Community-Based Tourism in

Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e299549.<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

เส้นทาง	รูปแบบเส้นทาง	แหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมสำคัญ
เส้นทางที่ 9	เส้นทางประตูกำชาขายแดน และ เมืองเศรษฐกิจ	ตลาดโรงเกลือ ศูนย์การค้าอินโดจีน ประตูด้านพรมแดนถาวร บ้านคลองลึก ศาลเจ้าพ่อประตูชัย สถานีรถไฟด้านพรมแดน บ้านคลองลึก วัดโคกสะพานขาว พระสยามเทวาธิราช วัดหลวงอรัญญ์ วัดชนะไชยศรี (วัดเกาะ) ประตูด้านพรมแดน ถาวรบ้านหนองเอี่ยน และสะพานมิตรภาพไทย - กัมพูชา

จากตารางที่ 1 พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 9 เส้นทาง ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยครอบคลุมรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา พหุวัฒนธรรม วิถีชุมชน การค้าขายแดน ธรรมชาติ และเกษตรกรรม ทั้งนี้ เส้นทางดังกล่าวสามารถรองรับการเดินทางท่องเที่ยวแบบ 1 วัน และเป็นแนวทางในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนของอำเภออรัญประเทศให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2. กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรดำเนินการโดยเชื่อมโยงศักยภาพของพื้นที่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วย SWOT Analysis และการสังเคราะห์กลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix สามารถกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาได้จำนวน 8 กลยุทธ์ ภายใต้ 4 กลุ่มกลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงแก้ไขสถานการณ์ กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงรับ โดยกลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและบริการให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน 2) กลยุทธ์การนำเสนอภาพลักษณ์พื้นที่ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่มีมาตรฐาน เพื่อสร้างทางเลือกที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยว และ 3) กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเชิงรุกผ่านช่องทาง ที่ทันสมัย น่าสนใจ รวดเร็ว และเข้าถึงนักท่องเที่ยวทุกช่วงวัย ส่วนกลยุทธ์เชิงแก้ไขสถานการณ์ ประกอบด้วย 4) กลยุทธ์การสร้างความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกการเป็นเจ้าบ้านที่ดีแก่คนในชุมชน รวมถึงภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ 5) กลยุทธ์การกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการบริการให้เป็นมาตรฐานสากล เพื่อแสดงถึงความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว และ 6) กลยุทธ์การพัฒนาแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เน้นการสร้างประสบการณ์ร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมและสร้างประสบการณ์ที่มีเอกลักษณ์ของพื้นที่สำหรับกลยุทธ์เชิงป้องกัน ได้แก่ 7) กลยุทธ์การวางแผนปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง เพื่อคงความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ส่วนกลยุทธ์เชิงรับ ได้แก่ 8) กลยุทธ์การพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดทำฐานข้อมูลการท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ กลยุทธ์ทั้ง 8 ประการมุ่งยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนของอำเภออรัญประเทศให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ พฤติกรรม

Citation : วราวุฒิ คำพานิช, และ ปุณณนันทน์ พันธุ์แก่น. (2569). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญ

ประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

นักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน อันนำไปสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. สภาพปัจจุบันและประเมินศักยภาพทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการศึกษาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. พบว่า อำเภอรัญประเทศมีศักยภาพโดดเด่นด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งทำหน้าที่เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจ (Attractions) ที่สำคัญตามทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว สอดรับกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่ชอบเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อนในรูปแบบไปเช้า - เย็นกลับ (One-day trip) และเข้าถึงข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ แม้รูปแบบการท่องเที่ยวจะปรับเปลี่ยนไปตามพลวัตของสังคม เช่น ผลกระทบจากโรคอุบัติใหม่ และการพัฒนาด้านคมนาคม แต่พื้นที่แห่งนี้ยังคงสะท้อนภาพความสำเร็จตามแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) ได้อย่างชัดเจน โดยพบว่าชุมชนสามารถแสดงบทบาทความแปลกแยกจากภายนอกมาสู่การเป็น “เจ้าของทรัพยากร” ที่มีศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมและมอบประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้มาเยือน

นอกจากนี้ การจัดการดังกล่าวยังตั้งอยู่บนรากฐานของทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) ที่รักษาสสมดุลแบบองค์รวม ทั้งในมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจริญญา คงเพชร (2563) ที่ยืนยันว่า ความสำเร็จของ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ไม่ได้วัดเพียงแค่จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น แต่ต้องควบคู่ไปกับการที่ชาวบ้านมีรายได้ การฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไปพร้อมกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ สนวา และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์ (2568) ที่พบว่า กระบวนการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสร้างความตระหนักรู้ ในคุณค่าของประเพณีและวัฒนธรรมให้แก่เยาวชน ประชาชน (2) การบันทึกองค์ความรู้การเทศน์แหล่อีสาน ประเพณีบุญผะเหวด (3) การสืบทอดและการสืบสานการเทศน์แหล่ (4) การปฏิบัติจริงในงานบุญผะเหวด (5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

2. การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการศึกษาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 อภิปรายได้ว่า การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของอำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ท่ามกลางสภาพการแข่งขันที่รุนแรงและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) โดยนำข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร (SWOT และ TOWS Matrix) มาก่อร่างเป็นกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนสามารถปรับตัว อยู่รอด และเติบโตต่อไปได้

Citation : Kumpanuch, W., Phankaen, P. (2026). Development Strategies for Participatory Community-Based Tourism in

Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การนำกลยุทธ์เหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติ (Strategy Implementation) ให้บรรลุภารกิจได้นั้น จะต้องถูกขับเคลื่อนผ่านทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) อย่างแท้จริง กล่าวคือ ชุมชนต้องเข้ามามีบทบาทในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ การบูรณาการกลยุทธ์เข้ากับความร่วมมือของชุมชนในลักษณะจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Approach) นี้ จะเป็นเกราะป้องกันและสร้างความเข้มแข็งให้กับการท่องเที่ยวอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สามารถรับมือกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน สอดคล้องกับเสกสรรค์ สนว และคณะ (2563) ที่กล่าวว่า หลักการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรยึดตัวแบบ “พี เดอ ทู ซีทีเอช” หรือ “P-DOR to CTS” มาเป็นแนวทางสำหรับกำหนดกลยุทธ์ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้ยั่งยืน ได้แก่

1. (P) Plan หมายถึง กระบวนการออกแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยคนในชุมชน ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเป็นรูปธรรม การวางแผนอาจใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน

2. (D) Development หมายถึง การขับเคลื่อนกระบวนการออกแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภายหลังจากการทำประชาคมหมู่บ้าน เช่น เตรียมการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การติดต่อประสานงานกับเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงวัฒนธรรมจังหวัดเพื่อดำเนินการพัฒนาและให้เกิดความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

3. (O) Observation หมายถึง การร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อสังเกตการณ์ และรวบรวมประวัติศาสตร์ชุมชนจากการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ปราชญ์ชาวบ้าน รวมถึงการสังเกตและศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในชุมชนว่าจะเริ่มต้นที่จุดใดและสิ้นสุดที่ใดวิธีการสังเกตอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การอาศัยประสบการณ์ของตนเอง การทำแผนผังชุมชน การปรึกษาหารือร่วมกัน เป็นต้น

4. (R) Reengineering หมายถึง การปรับรื้อระบบเพื่อออกแบบใหม่ แต่ยังคงรูปแบบดั้งเดิมไว้ เพื่อเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น บุญบั้งไฟของจังหวัดยโสธร การจัดบุญผะเหวดของจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น ซึ่งการปรับรื้อระบบเพื่อออกแบบใหม่นี้ ต้องผ่านกระบวนการวิพากษ์ วิจารณ์ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียในการออกแบบด้วยและสิ่งที่ต้องตระหนักถึง คือ การปรับรื้อที่จะเกิดขึ้นทำอย่างไรจะยังคงอัตลักษณ์ดั้งเดิม ทำอย่างไรถึงจะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ อาจจะทำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริการ การอำนวยความสะดวก เป็นต้น

5. (C) Community หมายถึง ชุมชนต้องให้ความร่วมมือและเอาใจใส่ในการทำงานเป็นทีม (Teamwork) เสียสละและแบ่งปันน้ำใจให้แก่กัน เพื่อแก้ไขปัญหาตลอดจนร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ

6. (T) Technology หมายถึง สื่อเทคโนโลยีใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ ว่าภายในชุมชนแห่งนี้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอะไรบ้าง โดยการ

Citation : วราวุฒิ คำพานิช, และ ปุณณนันทน์ พันธุ์แก่น. (2569). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญ

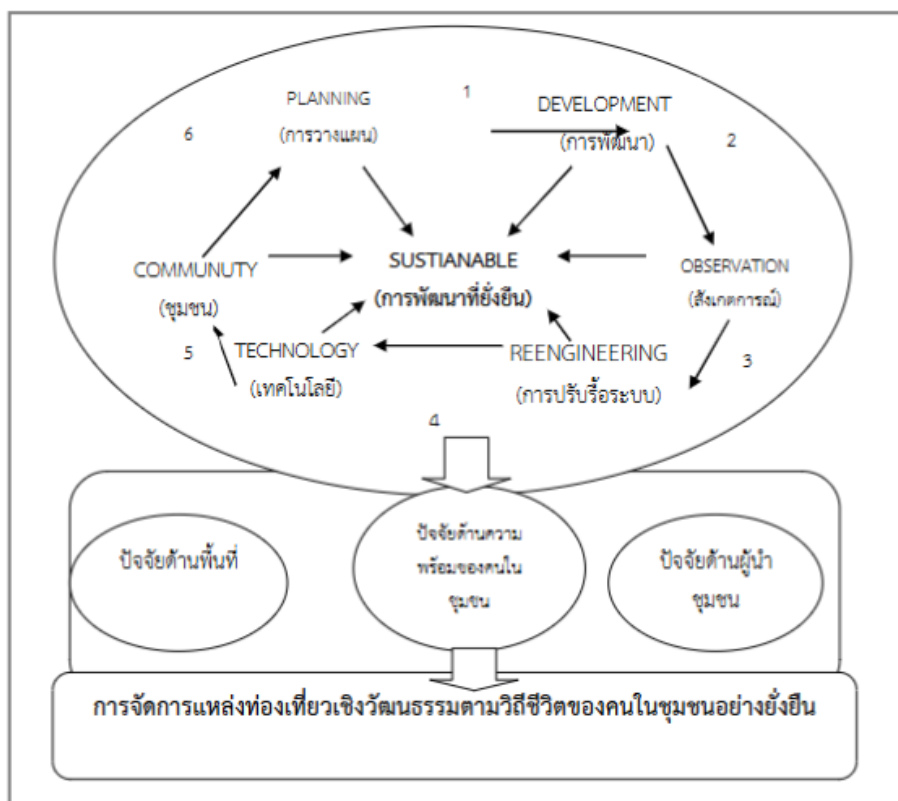

ประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

ประชาสัมพันธ์ผ่านระบบออนไลน์นั้น ต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้เฉพาะทางในการเขียนเนื้อหา (content) การจัดวางภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้น่าสนใจ อนึ่งหากชุมชนใดมีแผนการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ก็ย่อมสร้างความได้เปรียบกว่าชุมชนอื่น การนำเสนอที่ดีย่อมสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น

7. (S) Sustainable หมายถึง ความยั่งยืนของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน ทำอย่างไรแหล่งท่องเที่ยวจะไม่สูญหายไปในช่วงระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลง จะสานต่องานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร จึงจะส่งทำให้เกิดความยั่งยืนได้ในอนาคต

ภาพที่ 2 การสังเคราะห์ตัวแบบจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามหลักการ P-DOR to CTS
แหล่งที่มา: เสกสรรค์ สนาว และคณะ (2563)

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ คือ กรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนชายแดนแบบบูรณาการของอำเภออรุณประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเชื่อมโยงศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยนำไปสู่การจัดระบบเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบ 1 วัน จำนวน 9 เส้นทาง และการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาจำนวน 8 กลยุทธ์ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix องค์ความรู้นี้สะท้อน

Citation : Kumpanuch, W., Phankaen, P. (2026). Development Strategies for Participatory Community-Based Tourism in

Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ชายแดนที่ไม่ได้เน้นเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวรายจุด แต่เน้นการเชื่อมโยงทรัพยากรท้องถิ่น อัตลักษณ์ชุมชน พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เส้นทางเดินทาง และกลไกการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ชายแดนอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

แหล่งที่มา: ChatGPT (2569)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดและท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และหน่วยงานระดับจังหวัด ควรนำข้อมูลศักยภาพการท่องเที่ยวและรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยว 9 เส้นทาง ที่ค้นพบจากการวิจัย บรรจุเข้าสู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้ว เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม

2. การส่งเสริมนโยบาย “เมืองท่องเที่ยวชายแดนพหุวัฒนธรรม” (Multicultural Border Tourism) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมภาพลักษณ์ของอำเภออรัญประเทศให้ก้าวข้ามจากการเป็นเพียง “เมืองผ่านและตลาดการค้า” ไปสู่ “เมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชายแดน”

Citation : วราวุฒิ คำพานิช, และ ปุณณนันทน์ พันธุ์แก่น. (2569). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญ

ประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

3. การสร้างกลไกความร่วมมือแบบพหุภาคี (Public-Private-People Partnership) ภาครัฐควรเป็นเจ้าภาพในการจัดตั้ง “คณะกรรมการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภออรัญประเทศ” โดยดึงตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ผู้ประกอบการ และผู้นำชุมชน เข้ามาร่วมตัดสินใจและติดตามผลตามแนวคิดการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรนำกลยุทธ์เชิงรุกมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชนและ ผู้ประกอบการท้องถิ่น โดยจัดอบรมและสร้าง “นักสื่อความหมายท้องถิ่น (Local Guide)” โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนให้สามารถนำเสนอเรื่องราว (Storytelling) ที่น่าสนใจ

2. ควรกระตุ้นให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือผู้ประกอบการหรือชุมชนการท่องเที่ยว นำข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวไปออกแบบเป็นแพ็คเกจ (One-day Trip) ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม เช่น การทำเส้นทาง “สายมูหรือสายบุญ” ควบคู่ไปกับการขายสินค้าของที่ระลึก หรือจัดแคมเปญกระตุ้นการท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เชิงรุก

3. ผู้ประกอบการควรนำต้นทุนทางวัฒนธรรม เช่น อาหารพื้นถิ่น (อาหารเวียดนาม) ผ้าทอมือ หรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร (แคนตาลูปหรือเมล่อน) มาพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์และสร้างแบรนด์ที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของอรัญประเทศ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. การขยายผลองค์ความรู้ด้านการประเมินศักยภาพ งานวิจัยฉบับนี้ได้ยืนยันให้เห็นว่า การนำองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A มาบูรณาการร่วมกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 มิติ สามารถใช้เป็นเครื่องมือ (Tool) ที่ทรงประสิทธิภาพในการประเมินพื้นที่ชายแดนที่มีความซับซ้อนทางเศรษฐกิจและสังคม นักวิชาการสามารถนำกรอบแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้เป็น “โมเดลอรัญประเทศต้นแบบ (Aranyaprathet Model)” สำหรับการศึกษาบริบทการท่องเที่ยวในเมืองชายแดนอื่น ๆ ของประเทศไทยได้

2. การเพิ่มมิติการศึกษาพลวัตของนักท่องเที่ยว ข้อมูลประชากรศาสตร์ที่พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นกลุ่มวัยทำงานและมีอาชีพค้าขาย เป็นข้อค้นพบทางวิชาการที่สำคัญที่สะท้อนถึงแรงจูงใจในการเดินทางข้ามพรมแดน ซึ่งสามารถนำไปอ้างอิงในการศึกษาทฤษฎีแรงจูงใจหลักและดิ่ง ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโดยนำ “เส้นทางท่องเที่ยวและกลยุทธ์” ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปทดลอง ปฏิบัติจริง (Implementation) ในพื้นที่ โดยการสร้างโปรแกรมนำร่องร่วมกับชุมชน เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ ปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางปรับปรุงก่อนการนำไปใช้ในวงกว้าง
2. ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ ตลาดโรงเกลือและแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ เพื่อป้องกันผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact) และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนอันเกิดจากการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็ว
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อออกแบบและพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล หรือแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ที่รวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร และระบบนำทางของอำเภออรัญประเทศ เพื่อยกระดับสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวอัจฉริยะที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง (References)

- กวิณพัฒน์ เลิศพงษ์มณี. (2566). การจัดการเชิงกลยุทธ์. พิษณุโลก. การพิมพ์ต่อทคอม.
- กสิณ รังสิกรรพม. (2563). การวิเคราะห์เส้นทางและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว ในจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 27(2), 52 - 65.
- จรัญญา คงเพชร. (2563). ความสำเร็จการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษา ตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารพัฒนสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 23(2), 42 - 51.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2567, 25 พฤษภาคม). ดัชนีพัฒนาการเดินทางและการท่องเที่ยวไทย ปี 67 ร่วงอันดับ. ฐานเศรษฐกิจ. <https://www.thansettakij.com/business/596931>
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ, 13(2), 25 - 46.
- ธีระพันธ์ ปัญญาดี, นิสากร คุณวงศ์, กฤษดา ตั้งขวาล, พิชรุจน์ เปี่ยมน้อย และ ชนัยกานต์ เปี่ยมสง่า. (2565). การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบนวัตกรรมอาหารพื้นถิ่นเพื่อการเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเพชรบุรี. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.), 24(1), 7 - 24.
- พรฟ้า สุทธิคุณ. (2567). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว ตามแนวคิดทฤษฎีของวาโร เพ็งสวัสดิ์. วารสารวิชาการ การพัฒนาท้องถิ่น วิทยาลัยชุมชนพังงา, 1(1), 14 - 25.
- ภาณุวัฒน์ ชูรีรัง และพิรญา ชื่นวงศ์. (2564). กลยุทธ์การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน. วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, 15(2), 97 - 106.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2560). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ท็อป จำกัด.

Citation : วราวุฒิ คำพานุช, และ ปุณณนันทน์ พันธุ์แก่น. (2569). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภออรัญ

ประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e299549.
<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>

- สุนิษา กลิ่นขจร. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสกสรรค์ สนวา, สุพัฒนา ศรีบุตรดี, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์ และนภัสภรณ์ ภูวนานนท์ ณ มหาสารคาม. (2563). การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 4(1), 259 - 276.
- เสกสรรค์ สนวา และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2568). การธำรงรักษาอัตลักษณ์การเทศน์แหล่อีสานประเพณี บุญผะเหวด : พื้นที่ต้นแบบทางวัฒนธรรม. *วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล*, 14(3), 611 - 625.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183 - 197.
- อัญชลี ศรีเกตุ. (2565). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่วิถีที่ยั่งยืน. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 270 - 279.
- อุบลวรรณ ภาวกานันท์ และศรัณย์ กอสนาน. (2565). รูปแบบการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุโดยองค์กรเครือข่าย (กิจกรรมที่ 1). *ทุนอุดหนุนการวิจัยการทำให้กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory statistics*, (Second Edition). New York: Harper & Row.

Citation : วราวุฒิ คำพานิช, และ ปุณณนันท์ พันธุ์แก่น. (2569). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม อำเภอศรีบุญ

ประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e299549.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e299549>